ДОКЛАД
за дейността на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС” за 2025 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз” към министъра на финансите изпълнява функциите на Одитен орган по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд, Европейския социален фонд плюс, Фонда за справедлив преход, Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“, Европейския фонд за рибарство и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ) за програмни периоди 2007 – 2013 г., 2014 – 2020 г. и 2021 – 2027 г., по програмите „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност, по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВ), по Механизма за възстановяване и устойчивост, по Швейцарско-българската програма за сътрудничество, както и по други програми на ЕС и инструменти, финансирани от други донори.

Мисията на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз” е да извършва одитна дейност в съответствие с международно признати одиторски стандарти, като предоставя независима и обективна оценка за:

- правилното функциониране на системите за управление и контрол на средствата от Европейския съюз и от други донори;
- пълнотата, точността и достоверността на годишните счетоводни отчети по програмите, за които ИА ОСЕС е одитен орган и законосъобразността и редовността на свързаните с тях разходи.

Чрез резултатите от своята одитна дейност Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз” защитава финансовите интереси на европейския и българския данъкоплатец.

Основните стратегически цели на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС”, заложени в Стратегическия план на агенцията за периода 2024 – 2026 г., са следните:

- Постигане на високо качество на одитната дейност в съответствие с международните одиторски стандарти, в т.ч. качествено и в срок изпълнение на одитни ангажименти по фондовете, програмите и инструментите, за които на ИА ОСЕС е възложена одитната функция;
- Поддържане на адекватен административен капацитет на Одитния орган посредством осигуряване на оптимален брой квалифицирани одитори за изпълнение на одитните ангажименти и текущо повишаване на тяхната професионална квалификация, знания, умения и мотивация;
- Ефективна комуникация и сътрудничество със службите на Европейската комисия и органите в Република България, отговорни за управлението и контрола на средствата от

ЕС, с другите донори и с партньорите в рамките на Групи на одиторите, както и подпомагане на изграждането на ефективни системи за управление и контрол на средствата от Европейския съюз и други донори посредством оценка и даване на препоръки за функционирането им.

През 2025 г. Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“ продължи да изпълнява с високо професионално качество задачите, възложени от приложимите европейски регламенти, споразумения с донори и национални правила, като своевременно докладва резултатите на ЕК и другите донори.

През отчетния период Одитният орган изпълни дейности по петдесет и четири програми/фондове/механизми, както следва:

- двадесет и две основни програми и шест програми за териториално сътрудничество, за които ИА ОСЕС е Одитен орган, съфинансирани със средства от ЕФРР, КФ, ЕСФ, ЕСФ+, ФЕПНЛ, ФУМИ, ФВС, ИУГВП, както и Европейския фонд за рибарство;
- програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“;
- шест програми и два фонда, финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм;
- четиринадесет други програми за териториално сътрудничество;
- Швейцарско-българската програма за сътрудничество;
- Механизма за възстановяване и устойчивост.

II. ОДИТНА ДЕЙНОСТ ПО ЕФРР, КФ, ЕСФ, ЕСФ+ И ФЕПНЛ

1. Годишни контролни доклади

През месец януари и февруари 2025 г., на база на резултатите от извършената одитна дейност в одитите на системите, на отчетите и на операциите бяха изготвени следните годишни контролни доклади:

- 10 бр. за програмен период 2021-2027 г. за трета счетоводна година (01.07.2023 г. - 30.06.2024 г.) по програми „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, „Околна среда“, „Развитие на регионите“ „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“, „Образование“, „Развитие на човешките ресурси“, „Храни и основно материално подпомагане, както и по програмите по Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управление на границите и визовата политика. Същите са изпратени на ЕК чрез системата SFC2021 в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Годишен контролен доклад за десета счетоводна година (2023-2024) по оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ за програмен период 2014-2020, изпратен на ЕК чрез системата SFC2014 на 28.02.2025 г.

В годишните контролни доклади е представена информация за резултатите от проверките относно: верността на окончателните годишни счетоводни отчети; съответствието на информацията, представена в ГСО с Годишните декларации на Управляващите органи; резултати от одитите на системите и одитите на операциите, информация за методологията и параметрите на използваните извадки, за остатъчното ниво на общата грешка по програмата, както и типология на установените индивидуални грешки. В Годишните контролни доклади е включен и детайлен количествен и качествен анализ на установените в одита на операциите/разходите пропуски с финансово влияние, тяхната значимост, както и причините за тяхното проявление. Съдържа се и детайлна информация за нивото на увереност, постигнато чрез проверка на надеждността на данните за изпълнението на програмата.

Представени са проверените индикаторите, по които бенефициентите са отчели напредък във връзка с изпълнението на проектите от одитната извадка, както и описание на установените отклонения, където е приложимо.

За изготвянето им са обобщени резултатите и заключенията от системните одити и одитите на операциите за трета счетоводна година и е направен детайлен анализ на грешките с финансово влияние. Установените грешки с финансово влияние по препоръка на Одитния орган са коригирани подходящо в съответните годишни счетоводни отчети.

Въз основа на извършената одитна дейност и предприетите корективни действия от Управляващите и Счетоводния органи, ние имаме разумна увереност, че разходите в ГСО, поискани от Комисията, са законосъобразни и редовни, ГСО дава вярна и честна представа и системите за управление и контрол на горните програми функционират правилно. Извършената одитна дейност не поставя под съмнение твърденията в декларацията за управление. Предвид изложеното, цялостната оценка на системите за управление и контрол на всички проверявани от Одитния орган програми/фондове е определена на ниво 2 „Функционира. Необходимо е известно подобрение".

ЕК е приела всички посочени годишни контролни доклади без бележки.

2. Системни одити

През 2025 г. бяха издадени следните окончателни доклади от системни одити по посочените по-долу програми, за които ИА „Одит на средствата от ЕС" е Одитен орган:

1) доклад от първи одит на системите на Управляващия орган на Програма „Околна среда" (20.01.2025 г.);
2) доклад от първи одит на системите на Управляващия орган на Програма „Развитие на регионите" (23.01.2025 г.);
3) доклад от първи одит на системите на Управляващия орган на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията" (07.02.2025 г.);
4) доклад от десети одит на системите на Управляващия орган на ОП „Иновации и конкурентоспособност" (27.02.2025 г.);
5) доклад от втори системен одит на Управляващия орган на ПХОМП (29.01.2025 г.);
6) доклад от първи системен одит на Управляващия орган на Програма „Образование" (30.01.2025 г.);
7) доклад от първи системен одит на Управляващия орган на ФВС, ФУМИ и ИУГВП и одит на отчетите по посочените програми (26.02.2025 г.);
8) доклад от системен одит на Сертифициращия орган и одит на отчетите за програмен период 2014-2020 по ОП „Инициатива за малки и средни предприятия" (25.02.2025 г.);
9) доклад от системен одит на Счетоводния орган и одит на отчетите за програмен период 2021-2024 по ПРЧР, ПХОМП, ПО, ПОС, ПРР, ПКИП, ПНИИДИТ (07.02.2025 г.);
10) доклад от втори системен одит относно ефективното функциониране на системите, използвани за събиране, записване и съхранение на данни за целите на мониторинга, оценяването, финансовото управление, проверките и одитите по ПРЧР, ПХОМП, ПО, ПОС, ПРР, ПКИП, ПНИИДИТ, програмите по ФУМИ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 (24.03.2025 г.);
11) доклад от одита на системите на Сертифициращия орган и одит на отчетите по чл.137, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 по ОПРЧР за програмен период 2014-2020 г. (12.12.2025 г.);
12) доклад от одит на Сертифициращия орган и одит на отчетите по чл. 49, параграф 1 от Регламент (ЕС) 223/2014 по ОПХ ФЕПНЛ за програмен период 2014-2020 г. (22.12.2025 г.);

13) доклад от одита на системите на Управляващия орган на ОПРЧР за програмен период 2014-2020 г., включително проверките, свързани с приключване на оперативната програма (25.11.2025 г.);
14) доклад от одит на Управляващия орган на ОПНОИР (19.12.2025 г.);
15) доклад от одита на системите на Управляващия орган на ОПХ ФЕПНЛ (30.12.2025 г.);
16) доклад от тематичен системен одит за финансовите инструменти (13.10.2025 г.).

Резултатите от проверките показват, че системите за управление и контрол на оценяваните ключови органи по описаните програми отговарят на приетите изисквания и функционират правилно.

3. Одити на операциите

През 2025 г. бяха издадени следните доклади от одити на операциите по оперативните програми за десета счетоводна година за програмен **период 2014 – 2020 г.:**

- по ОП „Региони в растеж“ – общо 8 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти за първи период на одита на операциите. Докладите са изпратени на УО на ОПРР на 26.03.2025 г.;
- по ОП „Развитие на човешките ресурси“ – общо 25 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти - 10 бр. доклади за първи период на одита на операциите на 25.03.2025 г., и 15 бр. окончателни доклада за втори период (31.07.2025 г. - 13 бр., 01.09.2025 г. - 2 бр., 10.09.2025 г. - 1 бр.);
- по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ – общо 28 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти - 13 бр. доклади в одита на операциите – първи период (издадени 12 окончателни доклади на 22.04.2025 г. и един доклад на 05.06.2025 г.). Проверките от втори период на одита на операциите по ОПНОИР приключиха за десета счетоводна година и след извършен контрол на качеството са издадени 15 окончателни доклада (23.10.2025 г.);
- по ОП „Добро управление“ – общо 9 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти - втори период (издадени 8 бр. окончателни доклади на 27.05.2025 г. и 1 бр. на 30.05.2025 г.);
- по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура – общо 7 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти - 5 бр. доклади от 30.06.2025 г., един доклад на 29.08.2025 г. и един доклан на 28.11.2025 г.;
- по ОП „Околна среда“ – общо 17 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти - 9 бр. доклади в одита на операциите – първи период (издадени окончателни доклади на 08.07.2025 г.) и 8 бр. окончателни доклади, издадени на 29.10.2025 г.;
- По ОП „Иновации и конкурентоспособност“ – общо 22 бр. окончателни доклади за резултатите от проверки на проекти - 8 бр. доклади от 28.11.2025 г., 13 бр. доклади от 13.11.2025 г. и един доклад от 18.12.2025 г.
- По трите програми на Република България по ФУМИ, ФВС и ИУГВП за трета счетоводна година 01.07.2023 г. – 30.06.2024 г. са издадени 9 окончателни доклади през м. февруари 2025 г.;
- По Съвместната оперативна програма за трансгранично сътрудничество по Европейски инструмент за съседство „Черноморски басейн 2014-2020“ е извършен одит на операциите за сертифицираните разходи през периода 01.07.2023 г. - 30.06.2024 г. и окончателните резултати са изпратени на Националния орган и на румънския Одитен орган на 14.07.2025 г.;

- По програма INTERREG „Балкани-Средиземно море“ 2014-2020 е извършен одит на операциите за сертифицираните разходи през периода 01.07.2023 г. - 30.06.2024 г. и окончателният одитен доклад е представен на гръцкия Одитен орган и на Националния орган на 12.08.2025 г.;
- По програма INTERREG V-A „Румъния-България“ 2014-2020 е извършен одит на операциите за сертифицираните разходи през периода 01.07.2023 г. - 30.06.2024 г. и окончателните резултати са представени на румънския Одитен орган и на Националния орган на 21.08.2025 г.;
- По INTERREG V-A „Гърция-България“ 2014-2020 окончателните 4 бр. доклади от одита на операциите са връчени на Националния орган в България и на отговорния Одитен орган по програмата в Гърция на 03.10.2025 г.

За последната счетоводна година на програмен период 2014-2020 резултатите от извършената одитна дейност през 2025 г., които са докладвани на ЕК през м. февруари 2026 г., са следните:

Програма	Популация за счетоводната година 2023-2025 (ерво)	Одитирани разходи от популацията (ерво)	Брой проекти	Брой проверени поръчки	Брой поръчки с грешки	Общ бр. грешки	Общо ниво на грешка (%)	Остатъч-на грешка (%)
ОПТТИ	609545578,3	115 356 871,62	6	21	3	5	1,19	0,56
ОПОС	656 062 127,88	215 573 668,50	31	131	51	51	2,97	1,87%
ОПРР	492 003 348,99	164 739 245,04	34	161	31	35	3,39%	1,59%
ОПИК	331 099 340,25	34 690 672,96	27	8	1	3	0,26%	0,25%
ОПНОИР	166 441 166,56	31 764 466,54	28	136	17	5	0,92%	0,64%
ОПДУ	63 098 538,75	32 104 935,12	31	82	9	11	1,30%	0,914%
ОПРЧР	155 021 074,94	6 904 785,98	26	13	3	4	0,46%	0,44%
ОПХФЕПНЛ	2216772,060	3 361,28	1	0	0	0	0,00%	0,00%
ПТГС по външни граници	11 599 897,40	5 182 089,74	5	21	3	7	1,11%	0,749%
Общо	**2 487 087 845,15**	**606 320 096,78**	**189**	**573**	**118**	**121**		

III. ОДИТНА ДЕЙНОСТ ПО ДРУГИ ПРОГРАМИ И МЕХАНИЗМИ

- **Програми „Еразъм+“ и Европейски корпус за солидарност**

През 2025 г. се извърши одитната дейност по програми „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“, в резултат на която беше изготвено Одитно мнение по Годишната декларация за 2024 г. на Националната агенция по програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“. Към мнението са изготвени и представени Анекс 1 - Констатации и препоръки

и Анекс 2 - Одитен доклад с резултатите от извършения одит на системите и одит на отчетите и транзакциите по програмите за 2024 г. Пакетът с документи е изпратен до Европейската комисия на 14.03.2025 г. и на същата дата е представен на Националния орган (министърът на образованието и науката) и Националната агенция (Център за развитие на човешките ресурси).

В рамките на одита на отчетите и транзакциите по Програма „Еразъм+“ и по Програма „Европейски корпус за солидарност“ за 2024 г. се извършиха проверки на извадков принцип на 30 проекта по програма „Еразъм+“, на 10 проекта по програма ЕКС и общо 6 разхода (на база real cost) по ТСА и DiscoverEU. Извършиха се и проверки на финансовите отчети на програми „Еразъм+“ и ЕКС, аналитичен преглед на разходите за управление по двете програми, както и на салдата по банковите сметки. В резултат на проверките не са установени отклонения.

През отчетния период също така приключи първата фаза на следващия одитен ангажимент по двете програми, а именно - одит на системите и одит на отчетите и транзакциите за 2025 г. В рамките на посочения ангажимент са изготвени съответните популации и извадки за проверки на проекти.

- **Програми по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансовия механизъм**

Одитният орган изготви и представи на Офиса на ФМ на ЕИП и НФМ Годишен одитен доклад и одиторско мнение по ФМ на ЕИП и НФМ 2014-2021. Документите са изпратени чрез електронната система „GRACE“ на 28.02.2025 г. Годишният одитен доклад обобщава резултатите от одитите на 47 проекта и същият беше приет от донорите.

През периода приключи извършването на фактическите проверки в одита на проекти за декларираните разходи за периода от 01.07.2024 г. до 15.11.2025 г. (последна счетоводна година) по ФМ на ЕИП и НФМ 2014–2021. Приключени са проверките на декларираните разходи по проекти, разходите за управление по 6-те програми, финансирани по ФМ на ЕИП и НФМ и разходите по Фонда за техническа помощ и Фонда за двустранно управление.

В процес на изпълнение е изготвянето и връчването на 55 предварителни и 55 окончателни доклади от одита на проекти по ФМ на ЕИП и НФМ. В допълнение предстои извършване на процедури във връзка с приключването на програмния период и издаване на окончателен одитен доклад по ФМ на ЕИП и НФМ и декларации за приключването на всяка от програмите/фондовете.

- **Швейцарско-българска програма за сътрудничество**

През отчетния период е в процес на изпълнение одит на системите за управление и контрол на Националното координационно звено и Разплащателния орган по Швейцарско-българската програма за сътрудничество. Това е първи системен одит на двата основни органа. Приключени са основните проверки на ключовите изисквания към системите за управление и контрол на двата органа. Резултатите от одита, заедно с резултатите от извършените в рамките на одита проверки на поисканите за възстановяване разходи по Техническа помощ за периода от началото на стартиране на програмата до 30.06.2025 г. предстои да бъдат докладвани в Годишния одитен доклад през м. март 2026 г.

- **Национален план за възстановяване и устойчивост**

През отчетния период приключиха одитните проверки и бяха представени резултати в одитни доклади по следните одитни ангажименти по НПВУ:

- системен одит за увереност относно ефективното функциониране на системите за управление и контрол в Министерството на труда и социалната политика – Структура за наблюдение и докладване по инвестиции C1.I3 „Предлагане на обучения за придобиване на умения в областта на цифровите технологии и създаване на обучителна платформа за възрастни“ и C11.I1 „Модернизиране на дългосрочната грижа“ (окончателен одитен доклад от 23.07.2025 г.);
- системен одит на Структура за наблюдение и докладване (СНД) в Министерството на регионалното развитие и благоустройството за инвестиции C4.I1 „Подкрепа за обновяване на сградния фонд“, подмерки 2 и 3 „Обновяване на нежилищни сгради“ и C8.I7 „Екологосъобразна мобилност – пилотна схема за подкрепа на устойчивата градска мобилност“ (окончателен одитен доклад от 26.09.2025 г.);
- системен одит на СНД в Министерството на здравеопазването за инвестиция C12.I7 „Развитие на амбулаторните грижи“ (предоставени предварителни констатации и заключения от извършения одит на 02.09.2025 г.);
- системен одит на СНД в Министерството на земеделието и храните и Държавен фонд „Земеделие“ за инвестиция C6-I1 „Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство“ (окончателен доклад от 26.09.2025 г.).

Във връзка с изпратеното трето искане за плащане по НПВУ и в съответствие с Одитната стратегия по ПВУ със Заповед № ОС-ОД-132/ 19.09.2025 г. бе възложен одит на случаи на подкрепа за инвестиции и реформи (ключови етапи и цели), включени в третото искане за плащане по Националния план за възстановяване и устойчивост.

В съответствие с разпоредбите на СУК по ПВУ, ИА ОСЕС изготви три одитни обобщения въз основа на извършените одитни дейности, придържайки се стриктно към съдържанието на Приложение 1 към Указанията към страните-членки за изготвяне на обобщение на одитите по ПВУ, както следва:

- на 23.07.2025 г. във връзка с повторно подадено второ искане за плащане по НПВУ към ЕК,
- на 30.09.2025 г. във връзка с подадено трето искане за плащане по НПВУ към ЕК,
- на 27.11.2025 г. във връзка с подадено актуализирано трето искане за плащане по НПВУ към ЕК.

Одитните обобщения са предоставени на ЕК заедно със съответните искания за плащане и декларации за управлението по НПВУ.

IV. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАЩИТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНТЕРЕСИ НА ЕС

1. Актуализирана методология за осъществяване на одитните дейности по европейски програми и проекти, финансирани от други донори

- Наръчник за одит на средствата по НПВУ

В началото на месец юни 2025 г. се изготви Наръчник за одит на средствата по НПВУ (версия 1 от месец юни 2025 г.), който беше одобрен със заповед №3-88/16.06.2025 г. и изпратен на одиторите от Европейската комисия, ГД ЕКФИН, на 16 юни 2025 г. Наръчникът очертава принципите, изискванията и процесите в одитната дейност на ИА ОСЕС по отношение на средствата от НПВУ. Той представя всички основни аспекти от одитния подход на Одитния орган и важните работни практики. Наръчникът съдържа насоки за основните процедури, които следва да се изпълнят и документите, които трябва да се изготвят. В Наръчника се проследява целият одитен процес: стратегическо и годишно планиране, одит на системите, одит на ключовите етапи и цели, одитно обобщение. В самостоятелни глави са описани хоризонтални въпроси като контрола на качеството, нередностите, одитните досиета.

Наръчникът съдържа набор от изисквания за процедурите и документите, които са задължителни, съгласно прилаганите международни одиторски стандарти, като дава възможност за тяхното адаптиране при необходимост. За изпълнението на одитите по НПВУ са разработени и утвърдени образци на работни одиторски документи и приложения, които са неразделна част от Наръчника. Част от Наръчника е и Етичният кодекс, приложим в одитната дейност по НПВУ. Той е базиран на добрите международни одиторски практики и има ключово значение за упражняването на одиторската професия в съответствие с най-високите професионални етични изисквания.

През месец декември 2025 г. бе утвърдена версия 2 на Наръчника за одит на средствата по НПВУ с приложения, одобрена със заповед №З-158/18.12.2025 г. и изпратена на одиторите на Европейската комисия, ГД ЕКФИН, на 22 декември 2025 г. За целите на ефективното провеждане на одити на изпълнението на ключовите етапи и целите, в Наръчника са добавени текстове, касаещи изразяването на становище относно действителното изпълнение/постигането на одитираните етапи и цели в одитните доклади за извършените одити на случаи на подкрепа за инвестиции и реформи и одитните обобщения към исканията за плащане. Оптимизирани са контролните листове по отношение на проверките на държавна помощ „de minimis“ съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 и Регламент (ЕС) 2023/2831, контролните листове за проверка на постигнати ключови етапи и цели, както и процесът на докладване към Европейската служба за борба с измамите (OLAF) при предполагаеми случаи на измама, корупция или други сериозни нередности, засягащи финансовите интереси на ЕС.

- Наръчник за одит на средствата от ЕС (приложим за Кохезионната политика и други фондове и донори) за програмен период 2014-2020 г.

През отчетния период изпълнителният директор одобри със заповед от 20.06.2025 г. нова методология за одит на проекти по ФМ на ЕИП и НФМ (период 2014-2021) и нови версии на общ контролен лист, контролен лист за проверка на допустимостта на разходите и образец на паметна записка за проверка на обществени поръчки на стойност под 50 хил. лв. без ДДС, както и актуализирано Практическо ръководство IV.2.А Глобални стандарти за вътрешен одит на Института на вътрешните одитори и Практическо ръководство VII.3.7.Г Примерни процедури за извършване на проверки на финансови инструменти.

- Наръчник за одит на средствата от ЕС за програмен период 2021-2027 г.

През отчетния период се изготвиха и одобриха промени в Наръчника за одит на средствата от Европейския съюз за програмен период 2021-2027 г. (версия 1/август 2024 г.) със заповеди на изпълнителния директор от 21.08.2025 г. и от 21.10.2025 г. Актуализирани са практически ръководства №№ V.2. „Глобални стандарти за вътрешен одит на Института на вътрешните одитори (ИВО), X.9 Етичен кодекс и декларации за липса на конфликт на интереси и VII.3.4.А. Добри практики за проверки за двойно финансиране - документ на ОЛАФ. Променено е практическо ръководство VII.4.2.В Контролни листове за одит на операциите по ЕФСУ. Също така практическото ръководство VII.4.2 е допълнено с документите: контролен лист за проверка на методология за опростени варианти на разходите за програмен период 2021 – 2027; работен документ за проверка на изпълнени мерки за видимост, прозрачност и комуникация по проекти по ЕФРР, по проекти по ЕСФ+ и указания за информация и комуникация 2021-2027 г.; контролен лист за проверка на авансово плащане по финансов инструмент; паметна записка за проверка на законодателството по обществени поръчки при доставки, услуги и строителство на стойност под 80 000 лв. без ДДС. Актуализирани са практически ръководства №№ VI.2.1.А Одитен план за одит на системите и VII.3.6. Одитен план за одит на операциите.

2. Изготвяне и актуализиране на одитни стратегии

През периода юни-юли 2025 г. Одитният орган актуализира оценката на риска и изготви актуални версии на одитни стратегии по различните програми от кръга на своята компетентност и правомощия по основните програми, както следва:

- извършена актуализирана оценка на риска и разработени актуализации на одитните стратегии за програмите от период 2021-2027, както следва: Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“, Програма „Околна среда“, Програма „Развитие на регионите“, Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“, Програма „Развитие на човешките ресурси“, Програма „Образование“, Програма „Храни и основно материално подпомагане“, както и по програмите по Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за управление на границите и визовата политика;
- изготвени и одобрени първи версии на одитните стратегии по Програма „Техническа помощ“ и Програма „Транспортна свързаност“. Проектите, заедно с всички приложения към тях, включително първоначалната оценка на риска са предоставени на ръководителите на Управляващите органи по тези програми за съгласуване на 30.06.2025 г., в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика. Окончателните версии на одитните стратегии за двете програми са утвърдени от изпълнителния директор на 31.07.2025 г. и на 01.08.2025 г.;
- изготвена и одобрена актуализация на одитни стратегии по всички осем оперативни програми за програмен период 2014-2020 г. (ОПРР, ОПОС, ОПТТИ, ОПИК, ОПХ ФЕПНЛ, ОПНОИР, ОПРЧР и ОПДУ).

По европейските програми за териториално сътрудничество одитните стратегии бяха също актуализирани в съответствие с изискванията на одитната методология:

- изготвена и одобрена одитна стратегия за програмен период 2021-2027 по програми България – Турция, България – Северна Македония и България – Сърбия. Проектът на одитна стратегия е съгласуван с управляващия орган и с членовете на трите Групи на одиторите (одобрена и изпратена по електронна поща на членовете на Групите на одиторите на 16.06.2025 г.);
- изготвена и одобрена актуализация на Одитната стратегия по ИНТЕРРЕГ ИПП II Програмите за трансгранично сътрудничество „България – Турция 2014-2020”, „България – Северна Македония 2014-2020” и „България – Сърбия 2014-2020”. Одитната стратегия е съгласувана с членовете на трите Групи на одиторите по трите програми (одобрена и изпратена на 27.08.2025 г.);
- изготвени актуализации на одитни стратегии по програми Гърция-България 2014-2020, Балкани-Средиземно море 2014-2020 и Швейцарско-българската програма за сътрудничество;
- изготвена и съгласувана, в рамките на Групите на одиторите и управляващия орган, одитна стратегия за програмен период 2021-2027 по програми България – Турция, България – Северна Македония и България – Сърбия;

- участие в актуализирането на одитни стратегии по 4 програми: програма „Черноморски басейн“ 2014-2020, програма Интеррег VI-B Черно море 2021-2027, програма за териториално сътрудничество Румъния-България 2014-2020 и програма за териториално сътрудничество Румъния-България 2021-2027 (м. октомври 2025 г.).

В съответствие с изискванията на донора беше изготвена нова версия на одитната стратегия по Швейцарско-българската програма за сътрудничество (версия 4 от месец декември 2025 г.). Актуализираната одитна стратегия е представена на отговорния координатор от Швейцария на 18.12.2025 г.

На 22.07.2025 г. бе утвърдена версия 4 на Одитната стратегия по НПВУ с описание на одитните приоритети и специфичните цели за периода 2025 г. – 2026 г. Във връзка с приетите през месец юли и месец ноември 2025 г. Решения на Съвета на ЕС за изменение на Решение за изпълнение от 04.05.2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България (ST 11242/25 INIT и ST 15108/25 INIT), Одитният орган извърши преглед на Одитната стратегия с цел осигуряване на актуалност на включената информация за инвестициите, реформите, относимите ключови етапи и цели, както и отговорните ведомства, като бяха разработени съответно версия 5, утвърдена на 12.09.2025 г. и версия 6, утвърдена на 18.12.2025 г.

3. Работни срещи с Европейската комисия и национални органи

През 2025 г. представители на Одитния орган са участвали в 22 работни срещи с представители на управляващите и сертифициращия органи, както и в срещи с колеги от Европейската комисия и други одитори от партньорски страни, най-важни от които са следните:

- срещи с одиторите на ЕК по Кохезионната политика във връзка с одитна мисия № DAC421BG2991, проведена в периода януари – март 2025 г., както и с одиторите на ЕК по ПВУ при проведена мисия през февруари 2025 г.;
- техническа среща на одитната общност за Кохезионната политика от страните членки и ЕК, проведена на 20.05.2025 г.;
- среща с отговорния за България екип от дирекция „Съвместен одит в областта на сближаването“ на ГД „Регионална и селищна политика” и ГД „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ в ЕК на 22.05.2025 г.;
- среща с ръководителя на отдел от ГД „Икономически и финансови въпроси“ (ЕКФИН), ЕК и отговорните за България одитори на 3.06.2025 г.;
- Годишна среща с донорите по Швейцарско-българската програма за сътрудничество, проведена на 03.06.2025 г.;
- Годишната среща на Одитните органи и групите на одиторите по ИНТЕРРЕГ програмите от всички страни членки и представители на ЕК на 18-19 юни 2025 г.;
- Годишна среща по ФМ на ЕИП и НФМ 2014-2021 г. на 19.06.2025 г.;
- Годишна среща за одитната дейност по ПВУ с екипа на ЕКФИН на 26.06.2025 г.;
- Годишна среща на европейските одитори по фондовете за Кохезионна политика (The Homologue Group);
- Годишна координационна среща на Одитния орган с одиторите от ЕК за Кохезионната политика, проведена на 18.11.2025 г. в София с домакин ИА ОСЕС;
- Технически среща срещи (2 бр.) на Одитните органи и Европейската комисия (AUDIT COMMUNITY FORUM BETWEEN THE NATIONAL AUDIT AUTHORITIES AND THE COMMISSION ON CPR FUNDS/ ESIF ISSUES).

4. Работни срещи и обучения за споделяне на практиката на Одитния орган

Във връзка с изпълнявания от ИА ОСЕС проект по програма „Техническа помощ“ 2021-2027, през 2025 г. представители на агенцията подготвиха и представиха в Института по публична администрация:

- три обучения на тема А-ЕФ-4 - Нормативна рамка, национално законодателство, регламенти, методология на Европейската комисия през програмен период 2021-2027 (17.02.2025 г., 19. 05.2025 г. и 23.06.2025 г.);
- четири обучения на тема А-ПД-2 - Прилагане на опростени разходи през 2021-2027 г. Разработване, отчитане и проверка/одит (07.02.202 г., 18.02.2025 г., 09.05.2025 г. и 14.11.2025 г.);
- обучение на тема А-ЕФ-5 - Прилагане на извадкови методи при одити и проверки (16.06.2025 г.).

5. Анализ на нередностите, установени от Одитния орган

През 2025 г. са изготвени проекти на Анализ на нередностите, установени от Одитния орган при извършените през 2024 година одитни ангажименти и Обобщение на срещаните в практиката на Одитния орган нарушения за ограничителни изисквания и насоки за избягването им, одобрени от изпълнителния директор през януари 2026 г.

Анализът има за основна цел да запознае всички участници в системата за управление и контрол на средствата от ЕС с утвърдения от ЕК и прилаган и от Одитния орган подход при проверките на проекти и на процедури за избор на изпълнител за дейностите по проекти, съфинансирани по оперативните програми, програмите за транснационално и трансгранично сътрудничество и програмите на други държави-донори на помощ. Анализът е популяризиран на интернет страницата на агенцията и е изпратен на всички органи от системата за управление и контрол на европейските средства, като и на националните контролни органи.

6. Мониторинг на прилагането на правилата за обществените поръчки

В изпълнение на задължението по чл. 229, ал. 1, т. 14 от ЗОП и чл. 114, ал. 2 от ППЗОП и за целите на извършвания от АОП мониторинг на прилагането на правилата за обществените поръчки, ИА ОСЕС анализира, обобщи и предостави на АОП информация за проверените от Одитния орган обществени поръчки и установените при одитната дейност нередности.

7. Разпространение на анонимизирани констатации на ЕК и ЕСП

Във връзка с отправена към Одитните органи на държавите членки препоръка от дирекция „Съвместен одит в областта на сближаването“ (DAC) към ГД „Регионална и селищна политика” и ГД „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ на ЕК, Одитният орган изпрати до всички управляващи органи и до счетоводния орган получен от DAC документ с примери за обобщени и анонимизирани описания на последните констатации на Европейската комисия и Европейската сметна палата в специфични области по Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд и Инициативата за младежка заетост.

Разпространението на констатациите е препоръчано от DAC с цел да се повиши капацитета на държавите членки за откриване на грешки и непрекъснатото му подобряване в шест основни области, в които често се установяват пропуски и/или които имат значително финансово влияние върху средствата по фондове и програми от ЕС. Документът продължава традицията и следва да се разглежда като допълнителни примери на констатации за грешки, без да отменя други споделяни до този момент казуси за отклонения в тази област.

V. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

С цел качествено и срочно изпълнение на одитните ангажименти, Одитният орган продължава да приема като основен свой приоритет осигуряване на оптимален брой квалифицирани одитори и текущо повишаване на тяхната професионална квалификация, знания, умения и мотивация.

Към 31 декември 2025 г. всички 8 служители на ръководна длъжност и 63 служители в специализираната администрация на Агенцията притежават сертификат „Вътрешен одитор в публичния сектор". Допълнително международни одиторски сертификати притежават: 5 одитори - Certified Fraud Examiner (CFE), 15 одитори - Certified Government Auditing Professional (CGAP), 5 одитори - Certified Internal Auditor (CIA), 3 одитори - Certified Information Systems Auditor (CISA), 1 одитори - Association of Chartered Certified Accountants, full membership (ACCA), 6 одитори - Certification in Risk Management Assurance (CRMA), 1 одитор - Certification in Control Self-Assessment (CCSA), 1 одитор - Project Management Professional (PMP), 1 одитор - Certified Information Security Manager (CISM), 1 одитор - Certified in Risk and Information Systems Control (CRISC).

За повишаване на квалификацията на служителите на ИА ОСЕС през отчетния период е осигурено участие в 26 специализирани обучения и в 4 срещи с ЕК с обучителен характер, пряко свързани с управлението и одита на средства от ЕС. По време на тези семинари са обсъдени следните теми: опростени разходи, обществени поръчки, приключване на програмен период 2014-2020 г., финансови инструменти, предотвратяване и разкриване на нередности и измами, прилагане на извадкови методи при одити и проверки, ИТ одит, изпълнение и контрол на средства от ЕС и др. Служителите с получени сертификати/удостоверения за успешно преминато обучение са 51 бр.

През изтеклата година съществена роля за поддържането на адекватни знания и умения на одиторския персонал имаха проведените вътрешни обучения и срещи. Регулярното провеждане на срещи в различни формати с участието на ръководителите на одиторски екипи и одиторите даде възможност за обмяна на опит и съществено допринесе за ефективния контрол и осигуряване на качеството на одиторската работа.

VI. ПЛАНИРАНИ ОДИТНИ АНГАЖИМЕНТИ ЗА 2026 Г.

В съответствие с Одитните стратегии по програмите от обхвата на правомощията на Одитния орган, за 2026 г. Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз" предстои да изпълни следните основни одиторски задачи:

- актуализиране на одитната методология и актуализиране на стратегиите по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход, Европейския социален фонд плюс, Фонд „Убежище, миграция и интеграция", Фонд „Вътрешна сигурност", Инструмента за финансова подкрепа за управление на границите и визовата политика, Механизма за възстановяване и устойчивост, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм и др.;
- извършване на одити на системите с цел предоставяне на независима и обективна оценка относно правилното функциониране на системите за финансово управление и контрол по програмите, финансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, Фонд „Убежище, миграция и интеграция", Фонд „Вътрешна сигурност", Инструмента за финансова подкрепа за управление на границите и визовата политика, „Еразъм+" и Европейски корпус за солидарност, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм и Швейцарско-българската програма за сътрудничество;

- извършване на проверки на проекти по програмите, финансирани със средства от ЕФРР, КФ, ФСП, ЕСФ+, Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“, Инструмента за финансова подкрепа за управление на границите и визовата политика , „Еразъм+“ и Европейски корпус за солидарност, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм и др. и издаване на доклади, съдържащи независимо становище относно законосъобразността и верността на декларираните разходи, където е приложимо;
- проверки на отчетите по програмите, финансирани със средства от ЕФРР, КФ, ФСП, ЕСФ+, Фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Фонд „Вътрешна сигурност“, Инструмента за финансова подкрепа за управление на границите и визовата политика, програма Еразъм+ и Европейски корпус за солидарност др., с цел изразяване на становище относно тяхната пълнота, точност и достоверност;
- изготвяне и представяне на Европейската комисия и други донори на годишни контролни/одитни доклади и одиторски становища относно правилното функциониране на системите за управление и контрол и законосъобразността и редовността на декларираните разходи по съответните програми;
- извършване на системни одити и одити на случаите на подкрепа за инвестиции и реформи на ключови етапи и цели по Механизма за възстановяване и устойчивост.

Настоящият доклад е изготвен на основание чл. 56 от Закона за администрацията и чл. 8, ал. 1, т. 5 от Устройствения правилник на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“.

ЛЮДМИЛА РАНГЕЛОВА, CGAP *(подпис)*
Изпълнителен директор